42ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2479 — ԻՋՄԻՐ 18 ՓԵՏՐՎԱՐ 1921 — ՈՒՐԲԱԹ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 700 դրր.
Վեցամսեայ 350 »
Եռամսեայ 200 »
Արտասահման տարեկան 2 ոսկի
Ամսթիկս 7 տոլար

Բաժանորդագրութիւնը կ'սկսի ամեն ամսոյ 1 եւ 15ին

100 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՕԱՄՈՒԼ

ԳՐԻՄՆԱԴԻՐ - Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Օրաթերթ ազգային եւ քաղաքական

Fondateur
M. MAMOURIAN

Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

„Arévélian Mamoul„
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

Ազգերու կեանքին մէջ, ասկայն, ճակատագրական վայրկեաններ կան, ուր կենսունակ զարթնումի Թռիչքը կը ձնի, ազգային զգացումներու խանձարուրէն նոր ոգեկոչում մը կը գոհայ հոգիներուն խորը. ժողովուրդը կ'սկսի լսել, հատիկ հատիկ, «ժամանակին զարկը դարուն չնչերակներուն մէջ», և ահա այդ հանդիսաւոր պահու է, որ ինքնաբերաբար երևան կու գայ ամբոխին մէջ ուրիշ տրամաբանութիւն մը, «զգացումներու տրամաբանութիւնը» (logique des sentiments) ներքին հակամարտութիւններու առնու համար ժամանակաւոր ներդաշնակութեան մը գեղեցկութիւնը։

Անուրանալի է, թէ ինչ որ ալ ըլլայ ժողովուրդի մը կոյսվիճակը, առնիկ ընկերական վարդապետութիւնները անկախ, ցեղին քնաղդն ունի իր մէջ։ Անգիտակցաբար կը հաւատայ մարդկութեան գործին և ազգերու վերապահուած կարելի յառաջդիմութիւններուն, և վճռական րոպէին ան կը ձգտի կազմակերպելու այդ կարելի յառաջդիմութիւնները իրագործող յատակագիծ միութիւնը՝ զգացումի, ներշնչումի, հաւատքի և խորհուրդի միութեանը մէջ։

Ցաճախ անգիտակից, յաճախ կըրնաւորական, յաճախ վնասակար ու քանդող այդ «զգացումներու տրամաբանութիւնը», որուն ոյժին կը հաւատան կիւսթաւ Լը Պոն և ուրիշ իմաստասէրներ, հակակշռի տակ չի մնաներ։ Բայց ատոյգ է, թէ ընկերական և ազգային որոշ պայմաններու տակ, և քաղաքական որոշ շրջաններու մէջ ամենէն բարերար ազգեցութիւնը կը գործէ։ ան իրրև բեղմնաւփշրի կը մնայ գիտուններին, իմաստասէրներին, պետական մարդուն, քաղաքական ամբոխավարին մտածումներուն մէջ, արգասաւորելու համար խանդավառ impulsionներու հրաշափառ ծագիկը, տակնուվրայելու համար ընկերական ու քաղաքային կարգ ու սարքերը, արթնցնելու համար քաղաքացիներու հոգիին խորը, Հայրենիքի փրկութեան, մեծութեան և պաշտպանութեանը նուիրուած աչքառնչումները, և իր կուռքին լծելու համար թագաւորները, իշխանները, գիտուններ, ընկերական կազմակերպութիւնները, կուսակցութիւնները։ Այս պատկառոյ «զգացումներու տրամաբանութիւնը» կը մնայ անվիճելի իր յաղողութեան մէջ, որովհետեւ ան ուրիշ բան չէ եթէ ոչ «հաստատութեան կոչը արթնցած պարտականութիւններու հանդէպ»։ Եւ այս պարագային, ներքին պզտիկներն են, որ կը հայկերտեն ազգերու պատմութեան ամենէն կենդանի և ամենէն սրտապնդիչ դրուագը։

Քաղաքական ու ընկերական իմաստութեան այս սկզբունքները Զ ղի ներկայացուցած պահուս, չէ՛ք խորհիր, թէ արդէն իսկ ներկայացուցած եղայ, լաւելեայն, մեր երկու տարուան քաղաքական ու պետական կեանքի ձախողանքին իսկական պատճառները։

Քաղաքական տատապանքի երկար դարերու չրջանէ մը, և սրտակեղէք ոգեկոչումներէ յետոյ 1914ին ծայր տուող տիեզերական պատերազմը վերջապէս մեզի ներկայացուց, մէկ միլիոն մարդկային զոհերու կորուստէն, և ազգային տնտեսական, ճարտարարուեստական և մտաւորական կեանքի քայքայումէն վերջ, կառավարական-քաղաքական կեանքի մը լուկզնաւորութիւնը։ 1918ին Հայրենիքի մը կորիզը կը գրուէր չյուսացուած կեդրոնի մը մէջ, հոնկէ ստեղծագործելու համար ոգեկոչուած Մեծագոյն Հայենիքը։ Ինչ փոյթ մեզի, թէ ժլատ-քշնամիներ Պրեսթ-Լիթովսքի մէջ չափազանց նեղ ոտհմաններ կ'գծէին այդ հայրենիքին համար, կենսունակութիւն ունեցող ամեն պզտիկութիւն, ենթակուած է բնութեան աճման օրէնքին, և սահմանուած մեծնալու, ընդլայնուելու, ընդարձակուելու հիւթասպառ, և ապրելու իրաւունքէն հրաժարած մեծութիւններու թողած պարապին վրայ։ Բաց ատի Հայրենիքի մը նուիրականութիւնը տպերս չունի աշխարհագրագէտներու սահմանալարին հետ զգացումներու հետ է անոր գործը։ Նախնեաց գերեզմանները, և ապագայ սերունդներու որրանները են, որ Հայրենիքին կուտան այդ նուիրականութեան բնագրոշմը։

Հայ ազգին Հայրենիք մը և գետութիւն մը ունենալու իրաւունքը չէր որ ծնունդ տուաւ այդ Հայրենիքին կազմութեանը, այլ Գերման գիտանագիտութիւնը, որ պահ մը ցոյց կասեցնել քրքական արշաւանքը Կովկասեան սահմանագլուխին վրայ, և առ այդ, ի վնաս Ռուսիոյ, հոգերու բաշխում մը կատարից երբեմնի նուաճուած ժողովուրդներու միջեւ։ Սակայն ինչ որ ալ եղած ըլլար չարժանիքը Հայ Հայրենիքի մը պաշտօնական ճանաչումին, մեզի կը մնար ազգային բոլոր ոյժերը, բոլոր զոհողութիւնները համախմբել նորածին Հայրենիքին ու գետութեան չուրջ, անոր հիւծած գոյութեան տալու համար կենսունակութեան անհրաժեշտ տարրերը, արիւնը։ Այդ բանը ընել անկարելի եղաւ առաջին օրէն իսկ։ Մէկ կողմ թողունք պահ մը արտաքին քաղաքական պարագաները, դեռ չըրնակուող պատերազմը, որոնք խոչընդոտներ էին Հայկական գաղութներու անմիջական մասնակցութեանը Հայրենիքի վերածնութեանը գործին։ Այս խոչընդոտները, ատկայն, ժամանակաւոր էին, և չարիք մը չէին կրնար դառնալ մեր Հայրենիքին գլխուն։

(Շարունակելի)

Ա Զ Գ
Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

990 998 Ո—չինկիրքն Ը. ՊՈՍԹՈՆ Մէ-

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ՄԵՐՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս ամէն անխոնջ աշխատաւորի, նոյնպէս Տ. Մամբրէ վրդ. Սիրունեանի ջանքերը գնահատուելով Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմանէ, Պատրիարքարանի խնդրանօք՝ կիլիկիոյ վեհափառը վարձատրեց զինքը ծայրագունութեան աստիճանը չնորհելով։

Մերսինի ժողովուրդը անհամբեր կ'սպասէր վեհափառի Մերսին ժամանումին, ականատես ըլլալու համար արժանաւոր վաստակաւորի մը վարձատրութեանը, վայելելով միանգամայն կրօնական հազուադէպ արարողութեան մը մխիթարութիւնը։

Ուրբաթ օրը Կիլիկիոյ վեհափառ Հայրապետը իր հետևորդներով հասաւ Մերսին և առաջնորդուեցաւ ուղղակի Որբանոց ուր ընդունուեցաւ Պոյ Սրտութիներու կողմէ արժանավայել յարգանքով։ Ապա հիւրանոցին մէջ հանգստանալէ վերջ նախագահեց Որբանոցին մէջ ի պատիւ իրեն տրուած ճաշասեղանին։

Ճաշու ընթացքին վերջ, հանդիսաւոր կերպով սկսաւ սպասուած արարողութիւնը։ Վեհ. Կաթողիկոսը Գեր. Մամբրէ վրդ.ին տուաւ Ծայրագունութեան տասը աստիճանները։ Վեհափառը բռնաբան առնելով Սաղմոսէն մարգարէին սա խօսքը «Ահաւասիկ եմ Տէր, առաքեա զիս», գեղեցիկ ու իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ։ Անդրադառնալով ազգ. կեանքի ներկայ խեղճ վիճակին եզրակացուց թէ այն կացութեան ստեղծման մէջ մենք ալ մեր բաժինը ունինք, մեր չատ խօսելովը ու քիչ գործելովը, բոլորս ալ կը խօսէինք ու կը ճառէինք բարձրաբարբառ՝ ըլլաբաններու մէջ և ոչ ոք գործի մասին կը մտածէր, չկար մէկը որ Տասրի նման առաջ անցնէր ու ըսէր «Ահաւասիկ եմ Տէր, առաքեա զիս»։ Ապա վեր իրականութեան մէջ անձնուէր գործիչներու, անվախ ու ճըշմարտութիւնը քարոզողներու պէտքը չեչտեց։

Վեհափառին քարոզէն վերջ պատարագը չարունակուեցաւ հոգեպարտ երգեցողութեամբ, դպրաց դասու և ազգ. վարժարանի երկսեռ երգչախումբի մասնակցութեամբ, առաջնորդութեամբը Դպրապետ Տիար Գ. Գասապեանի։

Յաւարտ եկեղեցւոյ Վեհ. Հայրապետը իր հետևորդներով առաջնորդուեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Որբանոցը ուր հաստատութեան դահլիճին մէջ Գեր. Մամբրէ Ծ. Վրդ. ընդունեց պաշտօնական մարմիններու ներկայութիւնները։

Սոյն ընդունելութեան ընթացքին, Որբանոցի սան և սանուհիներուն կողմէ եղան արտասանութիւններ և երգեր, ի մէջ այլոց երկուեցան «Ընչանաւ ամենայաղթ» չարականը և

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՑԵԼԻՔՆ ՄԷՋ

Արևելեան՝ լաւ ևս է ըսել Քրքական խնդիրը տխուր քննութեան մը օրէն։

Անգլիա՝ որուն կողմ գարձած են ամբողջ արևելքի քրիստոնեաներուն ակնարկները. հնչպէս կ'երևի ցայսօր բռնած ընթացքէն, մտադիր չըլլալ կը թուի անյոգդոգդ մնալ իր տեսակէտներուն մէջ և եթէ ընդունինք Քէ մէկ երկու օր առաջ հասած հեռագրատուրերը ատոյգ են, ինք առանձին կարգադրելու Քրքական հանգոյցը, տարակոյս չունենալու է որ յառաջ պիտի մղէ իր որոշումը։

Իսկ եթէ ընդդիմութեան հանդիպի, պիտի մղուին խորհելու, Քէ ինչ պիտի ընէ. շատ պարզ է ընելիքը Քրքին միւս կողմը պիտի գարձնէ և ցոյց տայ գերմանական հաշուեյարդարութիւնը և ապահովաբար իրեն կողմ պիտի հակին բոլոր կուսակ ճակատները և զբռնահպատ կամքերը։

Եթէ այդ հրանելի համաժողովին մէջ քաղմող, — ի՞նչ ալ յաւակնոտութիւն, պիտի առարկէ,— երջանիկներէն կամ ապերջանիկներէն մին ըլլայ, մեզի կը մնայ միլիական նշանաւոր չարժումը ըսելու, որ տկտղող արևելքցի լեռնականներուն ըսէ՛ք, չինականներուն ըսէ՛ք, աւազակներուն ըսէ՛ք շատ աւելի ճիշտ բացատրութիւն մը գտած պիտի ըլլաք, հոգեբանութեան, նկարագրին, պիտի պարզէի շատ գործնական առաջարկ մը, այնպիսի առաջարկ մը, որ անգլիացի պետական մարդոց հաճելի պիտի թուէր, իրրև գործնական մարդիկ, և հաւատացէք որ Քրքական հարցը ինքնին պիտի լուծուէր և ձիւնէ գնդակի մը նման հալէր։

Ի՞նչ պիտի ըլլար այդ առաջարկը, ըսեմ ձեզի երկու բառով։

Մուհեճիկներ պիտի վարձէի, օտաներ պիտի տրամադրէի որոնք քէմալականներու գտնուած բոլոր վայրերուն մէջ մատ գտնէին և անոնց վրայ սաւառնէին, հրապարակներու մէջ յայտնի կամ գաղտնի կերպով քարոզելու և մանրիկ Քղքեր նետելու անձրևի նման, որոց վրայ պիտի գրուած ըլլար Քէ մէն մի քէմալական որ կ'Քողու զէնքը և կուգայ կ'յանձնուի այսինչ որոշեալ վայրը, պիտի ստանայ անգլիական այսքան հնչուն ոսկի, եթէ պարզ զինուորի դէրը կ'կատարէ 25 անգլիական, եթէ աստիճանաւոր է 50է մինչև 100, և հաւատացէք որ քէմալական չարժումը ինքնին կ'խեղդուէր։

Սակայն այս յաղողութիւնը ձեռք բերելու համար գօլսէն պէտք է խօսիլ և հազարով կամ ի հարկին տասը հազարներով, հեռագրեր մերձաւորելու համար դէպի Անատոլու...։

Հրաշալի և գործնական չէ՞ք գտներ, առանց նախանձելու, անգամ մըն ալ խոստովանեցէք...։

ԵՍ

Բնիկ կելիպօլցի Տիկին Երանուհի Սէլվէհանէ և քոյրը Տիրուհիէ կը խնդրուի խմբագրատունս հանդիպիլ, իրենց վերաբերեալ կարևոր խնդրոյ մը առթիւ։

ԱՅԼԱՍԵՐՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Ռուսահայց կամ Կովկասահայոց նկարագրին, բնաւքին ու կենցաղի մասին բուական երկարօրէն ծանրացան Քերթողները, իրենց մեկնակէտ ունենալով Հայկ. հարց-պետութեան մէջ գտնուող Ռուսահայերու ընթացքը թէ վերջին ապէտէն առաջ և թէ վերջը։

Կ'արժէ՛ այս կէտին վրայ հակիրճ կերպով ծանրանալ և պարզել ժողովուրդին Քրքահայոց մեծագոյն մասին խորհելու և դատելու հոգեկերը։

Ներկայ պարագաները կ'ստիպեն մեզ ծանրանալ այս հարցին վրայ և բացատրել թէ ինչո՞ւ համար Քրքահայութիւնը չկրնար վստահութիւն ունենալ Ռուսահայութեան վրայ և թէ իրենց հիմնական չափանիշներէ մղուած կ'զանայ իր գործին նոյնացում կամ ձուլումը ռուսահայութեան հետ։

Ակնհայտ իրողութիւն մըն է և պատմականապէս հաստատուած՝ որ քրիստոնեայ կամ հեթանոս փոքր ցեղեր կամ ժողովուրդներ, թէ հին ժամանակներու և թէ վերջիններ դարերու մէջ փշրուած, անօսրացած ու վերջ ի վերջոյ անհետացած են իրենց կողքին ապրող մեծ ազգերու մէջ։

Պատմական օրինակներ յառաջ բերելու հարկ չենք տեսներ օտար և այսօր բոլորովին կորսուած ցեղերու վրայ։ Բաւ է ակնարկ մը պատցնել հայութեան այն հատուածական գաղթականութիւններուն վրայ, որոնք գացած են հաստատուիլ հին դարերու մէջ Հոլանտա, Թրանսիլվանիա, Հնդկաստան, Ճաւա և ուրիշ վայրեր։

Այդ հայ գաղթականութիւններու մեծագոյն մասը գրեթէ հալած կամ կլսուած է և ծնողները բոլորովին այլասերած ըլլալով, նոյն իսկ իրենց մայրենի լեզուն մոռցած են։

Ահա միևնոյն վիճակին մէջ կ'գտնուի նաև Ռուսաստան հաստատուած հայութեան խոշոր զանգուածը։

Շատ բնական է որ քրիստոնեայ մեծ ժողովուրդի մը հետ կողք կողքի ապրող ցեղ մը, որ մշակութային չափման ու հաղորդակցութեան մէջ ըլլալ պարտաւորուած է, իր ընկերական և տնտեսական յարաբերութիւնները պատճառաւ, հեռագնաց ուծանայ, հեռանայ ու այլասերի իր ազգութենէն ու եկեղեցիէն։ Եւ այս ուծացումին տեղէ տեղ տարբեր ժամեր տեւելի ոյժ ունի։ Որքան երկար մղում առած է խառն ամուսնութիւնը։ Սակայն չենք սխալիր, առանց չափազանցութիւն մը ըրած ըլլալու, կրնանք պնդել թէ Ռուսահայութեան կէսը կնքած է խառն ամուսնութիւններ Ռուսերու, Վրացիներու կամ ուրիշ այլազգի ցեղերու հետ և կրնանք կռահել, թէ խառն ամուսնութիւնները որքան զօրաւոր ազգակ մը կ'կազմեն ցեղի մը այլասերումին։

Այս դառնալի պայմաններուն առջև ինչո՞ւ զարմանանք երբ Ռուսահայութիւնը իբրև խորթ եղբայր նկատէ Քրքահայը, երբ տնօր դարաւոր սորերութեան ու տառապանքներուն վրայ անտարբեր վերաբերում մը ունենայ և չհրէ իր ներսին Հայրենիքի կամ ազգութեան սէրը։

Ռուսահայերը նուազ ազգասէր ու հայրենասէր են քան Քրքահայերը, բնաւ տարակոյս մի՛ ունենաք այս մասին։

[illegible]

քիւններու, անոնք չեն ըմբռնած երբէք և չպիտի յաջողին ըմբռնել ինչ որ կ'պահայ Քրքահայութիւնը և այս պայմաններուն տակ բնականաբար Քէմալականները և հորդանները՝ եղբայրներ կամ ազատարարներ պիտի դառնան իշխեցուկս իր Քրքահայ եղբայրներուն։

Մինչ միևնոյն պայմաններուն տակ չպիտի դառնուէր նաև Քրքահայութիւնը, եթէ փոխանակ [illegible] այլազգեան ազգութեան մը տիրապետութեան տակ գտնուելու, քրիստոնեայ ժողովուրդի մը հետ խառնուած ըլլար, ինչպէս ռուսահայութիւնը, այդ մասին բնաւ տարակոյս մի՛ ունենաք և մենք այսօր մեր անհամեմատ ու պոռթկացող հայրենասիրութիւնը կ'պարտինք Համիտներու, Թալեաթներու, Ինվէրներու, Նազըմներու, այնքան հայութեան գահիճներուն, որոնք իրենց մոլեռանդ ու ներհակ քրիստոնեութեամբ արծարծեցին մեր սրտերուն մէջ, բոցավառ հայրենասիրութիւն մը, տեսլավառ զգացումներով առլցուն։

Մեր կարգ մը յեղափոխական կուսակցութիւնները, որոնք չարունակ իրենց հետ կը չփոթեն Ռուսահայաստանը և Քրքահայաստանը և այդ գտերու դուդրդութիւնը կ'քարոզեն, չըսե՞ն մեզի որ երեսուն տարի առաջ, երբ իրենց պետերը կ'հիմնէին յեղափոխական կուսակցութիւնները, որո՞ց ազատագրմա՞ն համար էր, Ռուսահայերո՞ւ թէ Քրքահայերու։ Իրենց յեղափոխական գործունէութիւնը—չարագէտ ու գաղտապարտելի— կովկասի՞ թէ Թուրքիոյ մէջ սկսան ի գործ դնել։ Իրենց գործը Ռուսիա թէ Թուրքիա կառավարութեան հետ էր։ Գոհ մը իրենք չէի՞ն որ ազատօրէն սկսան գործել կովկասի մէջ և նոյն իսկ Ռուս կառավարութեան պաշտպանութիւնը երթ չվայելեցին բացայայտ, դէմ անոր ներգործութենէն չօգտուեցա՞ն, Քրքական սահմաններու վրա չարժումներ յառաջ բերելու համար։

Պիտի առարկեն թերեւս թէ պահ մըն ալ Զարիզմի դէմ ուղեցին գործել, բայց չմոռնանք որ յետոյ այդ միեւնոյն Զարիզմին չատագովները հանդիսացած երբ զգացին իրենց սխալը։

Այսպէս ուրեմն, երբէ՛ք պէտք չէ մեղադրել կովկասահայութիւնը իր այլասերումին համար։ Մեր՝ ափ մը Քրքահայոց խղճին պարտքը պէտք է ըլլայ, Քրքահայաստանի ազատագրումէն յետոյ,— եթէ երբէք յաջողինք մեր դարի նպատակաւոր ելքին արժանանալ,— մեր բոլոր ուշադրութիւնը դարձնել մեր կովկասահայ արեւակիցներուն և ամեն ջանք ու աշխատութեան չխնայել զո՛նո՛ք հայացնելու և մնացորդ բուն հայութիւնը փրկելու այլասերումին ճիրաններէն։ Մինչեւ այդ օրը՝ ամենազաւեշտ յուսախաբութեան մը ենթարկուելու պիտի դատապարտուէինք եթէ երբէք յամառէինք կամ պարագաներու բերումով, հարկադրուէինք իրարմէ չբաժնել Ռուսահայն և Քրքահայն դարերը, եթէ երբէք կարելի է պահ մը ընդունիլ թէ Ռուսահայութիւնը ասկից առաջ պատմ մը ունեցած է։

Հ. Մ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը յայտնէ թէ, հայկական խնդրոյն լուծումը, անկախ Քուրք մանդեցման մը նախնական պայմաններէն մին է, եթէ Հայերը չի հրաւիրուեցան Լոնտոնի համաժողովին, պատճառը այն է որ կարելի չէ յարաբերութեան մտնել Երեւանի սովիէթական կառավարութեան հետ։

Այսու ամենայնիւ, այն պարագային, երբ Քրքահայերու ճանչցուած պետերը համաժողովին մասնակցելու ծրագիր մը պատրաստեն, կերպով [illegible]րմանելով Երեւանի մէջ գործուած սխալներն ու վրիպանքները, այդ օրինագիծը, բնականաբար նկատի պիտի առնուի Գերագոյն Մորհուրդի կողմէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԶԳ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Պոդոս Նուպար Պատրիարքարան հաղորդած է մասնաւոր հեռագրով իր հաւանութիւնը Համապատասխան իրեն առաջարկուած լիազօրութեան մասին։ Այս առթիւ հաղորդած է նաև Պատուիրակութեան անդամներու անունները։ Ս. Պատրիարքը միւս հոգևոր պետերու հետ համախորհուրդ հեռագրեր ուղղեց, Պ. Նորատունկեանի ի Բարիզ, Պ. Զովհաննէս Գուլումճեանի Հռոմ և Գ. Ո. Մարտիկեանի ի Ժընեւ, որ ազգին այս ճգնաժամի վայրկեաններուն նուիրեն իրենց աջակցութիւնը Գ. Պօղոս Նուպարին։

Պատուիրակութեան հինգերորդ անդամ նշանակուած է Բրօֆ. Աբրահամ Տէր Յակոբեան. Ս. Պատրիարքը հրաւիրեց զինքը ստանձնելու այս պաշտօնը։ Բրօֆ. Տէր Յակոբեան ընդունած է զայն, բայց անմիջապէս Փարիզ երթալ իրեն անկարելի ըլլալով, իր մեկնումը պահ մը պիտի յետաձգուի։

Մ. ՆԱՀԱՆԳ ԳԱՂԹՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

«Շիքակօ Թրիպիւն» կը ծանուցանէ վերջերս Նիւ-Եորք հանդիպող չոգենաւերու մէջ հաստատուած Քիֆիսի պարագաներու հետևանքով, օտար երկիրներու բոլոր հիւպատոսներուն և առողջապահական մարմիններու պաշտօնեաներուն հրաման տրուեցաւ, խստացնել պայմանները՝ անձագիրները վիզէ ընելու և գաղթականներուն պատօնագիրներուն մասին։

ՃԱՌՈՆ ԶԻ ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԻՐ

Թօքիօէն կը հաղորդեն «Նիւ-Եորք Հերալտի» Իրիսփոխանական ժողովը 38 ի դէմ 258 ձայնով մերժեց զէնքնկեցութիւնը պահանջող օրինագիծը։

Մ. ԳԱԼՈՅԵՐՕՐՈՒԼՕ Ի ՀՌՈՄ

«Թրիպունա» կը հաւաստէ, հետևեալ պատուիրակութեան նախագահ Մ. Գալոյերօրուլօն ընդունելէ առաջ. Իտալիոյ վարչապետը Մ. Ճօլիէքի, երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է Թուրքիոյ դիւանագիտական ներկայացուցչին և Ֆրանսական դեսպան Մ. Գաուէրի հետ։ Մ. Գալոյերօրուլօի և Մ. Ճօլիէքի տեսակցութիւնը տևած է մօտաւորապէս կէս ժամ։

ԹՈՒՐՔ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ

Իտալական թերթերը կը տեղեկանան թէ Գալոյ Թուրք պատուիրակութիւնը մեկնած է այսօր քաղաքէն, Արեւելեան ճեպընթացով։

Քէմալի պատուիրակները կ'մտադրին Ատալիա, ուրկէ անմիջապէս ոտքի մեկնին դէպի Լոնտոն։ Այսուհանդերձ հաւանական է որ, օր մը Պոլսոյ Հռոմի մէջ։

Բ. ԴՐԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Գալոյ Բ. Դուրը կը ջանայ, որպէսզի իր և Մ. Քէմալի պատուիրակները, կատարելապէս համաձայն գտնուին Լոնտոնի Համաժողովին առջև։

Կը հաւաստեն թէ Թուրք պատուիրակները պիտի առաջարկեն համաժողովին, որ հանրային քուէարկութիւն կատարուի Թրակիոյ և Փոքր Ասիոյ մէջ, այն պայմանաւ սակայն որ այս հողամասերը նախապէս պարպուին հելլէն զօրաց կողմէ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՑԱՆՁՆԷ ՈՍԿԻՆԵՐԸ

Ֆրանսական ազգային գրամատունը Պերլին Ռայխսպանքէն ստացած է Ոսկւոյ կարևոր գումար մը (դրամ և ձոյլ) որ հաստած է կապարեայ վագոնով մը, մետաքսէ տոպրակներու մէջ պարունակուած։ Այս ոսկիէն ստացուած մասը Դրամատան կողմէ կշռուելէ վերջ, պիտի տրամադրուի վերադորգմանց յանձնախումբին, որ պիտի որոշէ անոր գործածութեան հարկաւորը։

Հաստատումներու յանձնախումբին ոսկւոյ այս յանձնումը կատարուած է, վէրսայլի դաշնագրին 29րդ յօդուածին 1—3 յատուածներուն համաձայն, որուն տրամադրութեան համաձայն, Գերմանիա յանձն կառնու, դաշնակից և ընկերակից գիտաւոր պետութեանց կողմէ նշանակուած ոեպ իշխանութեան փոխանցել 1.— «Ոսկւոյ այն գումարը, որ յանուն Օսմ. Հանր. պարտուց վարչութեան ի պահ պիտի տրուէր Ռայխսպանքի, իբրև երաշխաւորութիւն, Քրքական կառավարութեան քաղաքացիներուն առաջին հրապարակումէն»։ 2 — «Ռայխսպանքի և կամ այլուր տրուած ոսկիի մնիարքը, իբրև մէկ մասը, 1915 մայիս 8ին Օսմ. հանր. պարտուց վարչութեան խորհուրդին կողմէ Օսմ. կայսերական կառավարութեան բացուած կանխավճարի միացորդին»։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Անգլիոյ ելեւմտական նախարար՝ Մր Ջէմպրլէյն, Պրմինկհամի մէջ արտասանած մէկ ճառին մէջ, յայտարարած է թէ, պատերազմի վերջաւորութենէն ի վեր, ինք առաջարկած էր ընդհանրապէս դաշնակիցներու միջեւ կնքուած փոխատուութիւններուն

«Եթէ խորհրդակցութեան առարկայ ըլլայ դարձեալ այս առաջարկը, ան ևս ցուցած է. Անգլիա բոլորովին տրամադիր է զայն պաշտպանելու։ Երբոր մենք մէկտեղ դրինք այս առաջարկը, Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը զայն անընդունելի նկատեց։ Մենք չենք կրնար վերստին քրքրել այս խընդիրը, որովհետեւ կրնան դէշ մեկնութիւններ տալ մեր միաւորներու մասին և ատկէ մեր արժանապատուութիւն պիտի խաթարուէր։

« Այսու հանդերձ Անգլիա ոչինչ պիտի ընէր այս կերպ կարգադրութենէ մը, տրուած ըլլալով որ մեր դաշնակիցներուն չնորհած փոխատուութիւնները մեր պարտքերէն շատ աւելի են։

«Այս առաջարկը ընելով մեր նպատակն էր դիւրացնել միջազգային առևտրական և տնտեսական յարաբերութիւնները։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզէն կը հաղորդուի թէ վերին Սիլիզիոյ մէջ կատարուելիք հանրաքուէի գործողութեանց վրայ հսկելու սահմանուած դաշնակից զօրախումբերու՝ զուիցերիական հողէն անցքը, Հելվէտական կառավարութեան կողմէ մերժուեցաւ հեռաւանքով, Ազգ. Դաշնակցութիւնը որոշած է իր կեդրոնը փոխադրել Պրիւքսէլ։

Սպասելով որ Դաշնակցութեան զանազան դիւաններ կարենան վերջնականապէս հաստատուիլ Պելճիգայի մայրաքաղաքին մէջ, համաժողովները տեղի պիտի ունենան Բարիզի մէջ։

Մ. ՍՔԷՐԻԱՏԷՍ ՅՕԹԷՆՔ

Իզմիրի Հկլէն Բ. Քօմիսէր Մ. Սքէրիատէս, առջի օր երկար տեւակցուե քեն կը ունեցած է, նիրքին գործոց նախարար Մ. Զալտարիսի հետ, վարչակառ իւ դիրքնիլ ու մասին։ Մ. Սքերիատէս երկկ իսկ ճամբայ պիտի ելլեր իր պաշտօնատեղին վերադառնալու համար։

Մ. ՎԷՆԻԶԷԼՈՍԻ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԸ

Բարիզէն կը հաղորդուի 15 փետր. Թիւով. Հելլէն նակին վարչապետ Մ. Վէնիզէլոս երկար խորհրդակցութենէն մը ունեցաւ այսօր, Ֆրանսաի նախարարապետ Մ. Պրիանի հետ։

Մ. Վէնիզելոս որոշած է, յառաջիկայ համաժողովի աշխատութիւններուն բովանդակ տեւողութեան, Մնալ Լոնտոնի մէջ, մօտէն հետեւելու համար խորհրդակցութիւններուն։

ԱՆԳԼ. ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լոնտոնէն կը հաղորդուի թէ, առջի օր նախատրաց խորհուրդը նիստ գումարելով, գլխաւորաբար վրացած է Թրքական խ դրով և Ցունաստանի համար գոհացուցիչ լուծումներ տուած էն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Ընդհանրապէս անգլիական մամուլը և մասնաւորաբար «Թայմզ» բոլորովին յատուկ եղանակով մը գրազրելով յառաջիկայ համաժողովով, համամիտ է, որպէսզի ոեւէ փոփոխութիւն չի ներմուծուի Սեվրի Դաշնագրին։

ԼՕՆՏՕՆԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

«Էքսթրա Բարիսի Լոնտոնեան Թղթակիցը կը ըսւատսէ թէ Լոնտոնի համաժողովը չպիտի յետաձգուի և անվրէպ պիտի նումարուի յառաջիկայ Դեկտեմբերի։

Կ'ասելցնէ թի առաջին նիստ պիտի յատկացուի նախնական բանակցութիւններուն, ընդմէջ Հելլէններու և Թուրքերու։

«Իր կողմէ «Թրիպունան» կը կարծէ գիտնալ թէ Համաժողովին աշխատութիւնները յետաձգելու առաջարկը, նպատակ ունէր նախ և առաջ Թողուլ, որպէսզի Գերմանիոյ պարտական եղած հատուցումներու խնդիրը խորհրդակցո թեան տրուի Եւրոպէսզի Դաշնակիցները կարենան աւելի երկարօրէն և աւելի ուշադիր կերպով քննել Փոքր Ասիոյ կացութիւնը։

ԳՈՒՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

«Ամանա Ռիւքէր» գեկոյց մը կը հրատարակէ որուն համեմատ միայն Գալսոյ Բ. Դրան ներկայացուցիչները պիտի ընդունուին Համաժողովին մէջ։

Մաւսթաֆա Քէմալի պատուիրակներուն պարտաւորութիւն պիտի տրուի միայն ներկայացնելու յիշատակագիր մը.

ԼՕՆԺԻՆ

Ամենէ ճշտապահ եւ ամենէ տոկունը բոլոր ժամացոյցներուն, ընդհանրացած եւ հռչակ հանած Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ամերիկայի եւ Իտալիոյ մէջ։ Շահած է տասնեակ մեծ մեդալներէ զատ

7 ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

ԻԶՄԻՐԻ, ԱՐՇԻՊԵԼԱԳՈՍԻ, ԳՕՆԻԱԻ ԵՒ ԿԻԼԿԻՍԻՈՅ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒԻՉ

21 ԻԶՄԻՐ ՀՈՒԼԻՍ ՊԷՏԷՍԷՆ 21

ՄԻՀՐԱՆ ՌՈՒՄԵԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ

«ՐԷ Տ'ԻԹԱԼԻԱ» (Re d'Italia)

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ ՀՍԿԱՅ ՇՈԳԵՆԱԻԸ

Իզմիր կը հասնի 18 Մարտին եւ կը մեկնի 20 Մարտին

ՇԿՏԱԿԷ ՇԻՏԱԿ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ

Բոլոր ճամբորդներու համար մասնաւոր խնամք

Լաւատ կերակուր, վերչին ծայր մաքրութիւն

Ընկ, գործակալ W. F. Vanderze

Ճամբորդները պէտք են դիմել՝ ՇԱՀՈՒՄ ԵԻ ՎՈՒՋԻՆԱՑԻ ֆարափ

ATLANTIC ASSURANCE COMPANY LIMITED.

CORNHILL LONDON. E. C. 3.

Կ. Ա. ՊՕՍԿՈՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ

ԻԶՄԻՐ, ԲԱՅԱԺ ԲԻՇՏԻՄԱԼՃԻՈՂԼՈՒ ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻ 2

ՇՔԵՂ ՊԱՌ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԳՕՐՏԵԼԻՕՑԻ ՀԱՑՈՑ ԴՊՐՈՑՈՒՄ

ԿԻՐԱԿԻ 20 ԻՆ ՓԵՏՐՎԱՐԻ ԺԱՄԸ 2·30ԻՆ 1921

Կազմակերպում են Հայաստանից նոր Ելած գինուորները իրանց օգտին Մասնակցութեամբ կովկասահայ հրիտ. դերասան Հ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ և. ՕՀԱՆԵԱՆԻ

Միջազ. կոմէտի «Պաշտօնա է խըտիքը» 2 արար, արտասանութիւն, երգեր, կովկասեան պարեր Հայկական և Ջիչենական և ուրիշ զուարճալիքներ։

ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ

Պատերազմի շրջանէն ի վեր Իզմիրի Տիկիններն եւ Օրիորդները ստիպուեցան խնայողութեան վարքուիլ եւ ի րենց շատ մը պիտոյքներէն զրկուիլ, ինչպէս նաեւ զգեստներէ, սղութեան պատճառաւ։ Իսկ կարողջերը անկէ աւելի սուղ։ Այս առթիւ իգական սեռը մեծ առիթ մը պիտի ունենայ, քանի որ Օր Ուիտա պիտի դասախօսէ Իզմիրի Ամերիկեան Աղջկանց վարժարանը շաբաթը երկու անգամ Ուրեմն Տիկիններ եւ Օրիորդներ նոր եւ դիւրին մեթոտով (ձեւագիտութեամբ) պիտի կարենան քիչ ժամանակի մէջ, այսինքն տարուան մը միջոցին պուտօ, պլուզ, բէչ, լոպ, մանթօ, վերարկու, քօսթիւմ թայէօրութեայն կատարեկեալ ըպով ձեւել եւ կարել։ Իսկ մէկուկէս կամ երկու տարուան միջոցին դերձակուհեան ամեն գաղտնիքներուն տեղեակ ըլլալով՝ շրջանը պիտի աւարտեն, որով պիտի կարենան կատարեալ դերձակուհի ըլլալ։ Տան տիկիններ եւ գործի օրիորդներ դիւրութեամբ կարող պիտի ըլլան մասնակցիլ քանի որ շաբաթը միայն 4 ժամ պիտի գոհեն եւ միմիայն 3 ոսկի պիտի վճարեն ամիսը։

Ւրծանագրուելու համար փափաքողք կրնան դիմել Ամերիկեան Աղջկանց վարժարանը Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 5.30 էն 6·30 մ նչեւ Մարտ 15։

ՏՕՔ. Ա. ՄԱՐՔՕՂԼՈՒ

Տօքթէօր Ա. ՄԱՐՔՕՂԼՈՒ իր եւրոպա ըրած երկար ճամբորդութենէն վերադարձած կ'ընդունի Քասապօղլու փողոց ժամը 6—10½ և կէսօրէ հաք ժ. 2½—5։

Գիտութեան վերջին պահանջմունքներուն համեմատ կը գործածէ արագ և տպաւոով կերպով էլեքտրիզումը ա նոր ամեն տեսակներովը։

Վէներական ախտերու արագ և արմատական բուժում և դարմանում հրիկամանքի և մէզպափամվուշտի գոր ծողութեանց վրայ նաև էլեքտրակա նութեամբ։

Մորթի հիւանդութիւնք և հերաքափութիւնք։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Հրապարակաւ իմ խորին շնորհակալութիւնս և երախտագիտութիւնս կը յայտնեմ Տօքթ. Տ. Թօփալեանին որ բարեսիրաբար հաճեցաւ ձրիօրէն դարմանել չորս զաւակներուս հիւանդութիւնը։

ՄԱՐԹԱ ԳԻԹԱՒԻ

ԱՊԱԳԱ

ՇԱԲԱԹԱԹՈՒՐ

Օրկան Հ. Ռ. Կուսկոյս. Բարիզի ակմբ. Տարեկան բաժնեգին Քրք. 400 դրչ. Հասցէ.— 50 Բիւ տը Բարատի

ՀՐԱՄԱՐԱԿ

Փունտ ստեռլ.—		
Լոնտոն	585	
Բարիզ	11	6/40
Ջուիցերիա	24	36/40
Նիւ—եօրք	66	3/4
Հոլլանտա	51	25/40
Հռոմ	5	22/40
Թղթադրամ		
Անգլ. ոսկի	585	
Տօլար	156	
Ֆրանք	11	5/40
Լիր Իտալ.	5	20/40
Տրախմի	11	1/30
Լէյ	2	8/40
Մարք	2	22/40
Ռուբօն		12/40
Ոսկի	610	
Նաբոլէօն ոսկի	525	
Րուպլի	156	

Կ. Ա. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ

ԱԼԻՒՐԻ ԵՒ ՆՊԱՐԵԼԻՆԱՑ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՑՈՑ ՆՆԴՂԵՑԻՈՑ ԴԻՄԱՑ

Մոռնա՛ր պատասխանատու է՛ք ձեր զաւակներուն առողջութեանը համար։ Հոգ տարէք ձեր տալիք կեբակուրին։ Ապագայ սերունդի առողջակազմ ու զօրաւոր ըլլալը կախում ունի մանուկներուն տրուելիք սնունդի տեսակէն։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐ

մանուկներու ու տկարակազմ տղաքներու միակ յանձնարարելի ուտելիքն է՝ որ մեր վաճառատան մէջ կը ծախուի չափաւոր դինով։

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

ԱԴԱՄ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

ՋՈՒԽԱ ՊԷՏԷՍԷՆ ԹԻՒ 19

Եթէ մտադրած էք ո և է հագուստ մը չինել, իսկոյն յիշեցէք մեր կերպաի վաճառատունը, որ միակն է միմիայն Իզմիրի տեսակներ պարունակող Անգլիական զուտ բրդէ զանազան գոգմիրներու, սերժերու, վիզօներու, ջուաքիներու և զանազան կերպասներու, օգտուեցէք միշտ մեր նոր ստացած կտորներէն։

ՓՆՏՐԵՑԷՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

ԳՈՆ ՄԱՐՔԷՆ ԳԻՄԱՑ Գ. ԳՕՄՔՐ ԼՐԱԳՐԱԶԱՏԱՆ ՆԱՆՈՒԹԸ

Ներքին Պատասխանատուութիւններ

Գ.

ԿԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆՔՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՄԻՋԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՂՈՐԸ

Եւ այդ ծրագրին վրայ է, որ— Երբու ազգ-ային սուրբ գրքի մը վրայ - պիտի գանք դնել մեր ձեռքեր, և մեր հայու հոգումը ընել, վ՚ոչ չոռնայ այն հայու լեզուն, որ հայը կը նախատէ, Քող չորնայ այն հայու բազուկը, որ հայուն կը ղարձէ Աւանց այդ նոր ծրագրին, ա-ռանց այդ միութեան և անոր ուխ-տին առանց այդ նոր ոգիին, ազգին համար պէտք է մեռած նկատուին մեր քաղաքական կազմակերպութիւն-ները։

Ե.

ՄԵՐ ՀԱՐՈՒՍՏ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ Յեղափոխական կազմակեր-պութիւններու հետեւողները մեր մէջ, չափազանց քիչ քիչ մը միայն կը կապմեն, բաղդատմամբ այն մեծ զանգուածին, որ ծանօթ է «յեղ-ո» կամ «ազ-կոոպերական» անուններով։

Կուսակցական գործունէութիւնը ազգային ընդհանուր հանգամանքին հետ բաղդատած ատենին, ցոյց տուինք այդ գործունէութեան չարիքը։ Բայց երբ այդ միեւնոյն գործունէութիւնը կը բաղդատենք սէկոոպերական հատուածին չէզոքութեանը, ու մանաւանդ մեր հարուստ դասակարգին ապիտա-բեր անտարբերութեանը հետ, գնա-հատումի նժարը կը տեսնենք որ կը հակի կուսակցական կազմակերպու-թիւններու կողմը։

Կուսակցական չարքերը, հակառակ կարգ մը առաջնորդներու կողմէն չա-հագործուած ըլլալնուն, իրենց կեան-քը գործունէութեան մը վերածեցին, զոհողութիւններու երկարաձգուած չարքի մը։ Անոնք ազգային տառա-պանքը չալկած, վեր եղան արիւնոտ Թողոթաններէ, անհատական ու հա-ւաքական անձնուիրութիւնը ստուգա-ծացուցին իրենց խոնարհ անձերուն մէջ, և իրենց միաքն ու սիրտը, ի-րենց հոգին ու արիւնը իբր տապա-նակ ծառայեցուցին Հայկական Ա-զատագրութեան տեղեանքին։ Հայ տառապանքի ու ազատագրութեան պատմական ճամբուն վրայ մենք կը հանդիպինք, զգայացունց խաչգո-

---

(*) Յօդուածագիր մը երբ կը ձագկէ յեղափոխական պետերու վատութիւն-ները, չարքերուն համար սպասէս կը գրէ։

«Մենք, որպէս և ամբողջ հայու-թիւնը, խորին երկիւղածութեամբ պէտք է ծնրադրենք այն յայտնի կամ

անյայտ հերոսներու ոտքերուն առջեւ, ո-րոնք գնացել են ու յօժարակամ իւ-րենց կեանքը զոհ բերել հայրենիքի ու ազգի ազատագրութեան սրբազան նպատակին, առնկախ սպասուած որ-դիներնի բարի կամ չար լինելուց։

«Եւ մենք, երբ որոնում ենք պա-տասխանատուութիւն, որոնում ենք ղեկավարող չարքերում և ոչ թէ հայ-բենասիրութեան վճիռ զգացմունքով օգնւորուող և կեանքը ժողովրդին զոհելու պատրաստ մարտիկների չար-քերում։» (վան-Տոսպ, Նո. 30, էջ 7)։ (Հայկ. Մշ.) ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՁԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

գամ ընդդիմակութեան ինչպէս և տարիքի բացարձակ անյարմարու-թեան հետեւանօք հաչտութիւն գո-յացնել անկարելի է, և նկատելով որ տարիներէ ի վեր բաժանեալ կ՚ապ-րին, որոշեց լուծել և լուծեալ հըռ-չակել երկոցունց ամուսնութիւնը։

2. Ժողովը ուշադրութեան առնե-լով Գ. Գողոս Սիւլեանի և կնոջ Տիկ. Մարի Սուիչմէդեանի ամուսնական և Պարենագինի խնդիրը և նկատելով որ Գ. Գողոս պատերազմի հետեւանօք ծանր դժուարութեանց մատնուած այսօր ի վիճակի չէ պարենագին վճարելու և միւս կողմէ նկատելով որ Գողոսի կըն-քածերկրորդ ամուսնութեամբ սոցա-մուսնական խնդիրը տարբեր հանգա-մանքառած է,որոշեց լուծել և լուծեալ հռչակել յիշեալներու ամուսնութիւնը վերամուսնութեան իրաւունք տալով կնոջը և օրինաւորելով առջնոյն կնքած ամուսնութիւնը։

3. Ժողովը ուշադրութեան առնե-լով Գ. Մատթէոս Հալէպլեանի վերլին գրութիւնը որով քսանչերկար տարի-ներէ ի վեր իր բաժանեալ կնոջ պա-րենագին տալու որոշման դէմ կը բո-ղոքէր, և նկատելով որ ծօթնամեայ պարենագինի մէկ մասը արդէն վճա-րած և միւս մասն ալ Ժողովի տրա-մադրութեան տակ կը դնէ յանձնուե-լու համար կնոջը որոշեց լուծել և լուծեալ հռչակել յիշեալին և կնոջը Տիկ. Նիրզայի ամուսնութիւնը և արտօնել երկոքին վերամուսնութիւն։

4. Գանգատուութեան հրամանի բո-րեփոխեալ պատրաստուած եօթը ա-տիճաններով սակագոյցը Ա.— 50 ոս-կի, Բ.— 40 ոսկի, Գ.— 30 ոսկի, Դ.— 20 ոսկի, Ե.— 10 ոսկի, Զ.— 5 ոսկի, է.— ձրի, ուշադրութեան առաւ և որոշեց Բաղ. Ժողովոյ և Տըն-տեսական Խորհրդոյ հաւանութեան ենթարկել յետոյ չրջանակի պատա-կներու առթիւ ատիճանները իրենք որոշեն և կարգադրեն։

5. Ժողովը տեղեկանալով որ Քե-մօրէյից մէջ կուսակցական վէճեր և խնդիրներ այնքան սուր հանգամանք ստացած են որ հասարակութեան մէջ քէն ու ատելութիւն աւելցած պէտք տեսաւ չրջաբերականաւ հրա-ւիրել Ժողովուրդը որ միաքանու-թեամբ, եղբայրութեամբ և սիրով մի մեանց վերաբերուին և օտարաց առ-ջև ազգը պախարակելի ընել չտան։

6.— Ժողովը տեղեկանալով՝ որ Քեմօրէյից եկեղեցւոյ մէջ քաղաքա-կան — կուսակցական բնոյթ ունեցող և կիրքեր յուզող բանախօսութիւններ կըլլան, որոշեց չրջաբերական յանձ-նարարել Քեմօրէյից քահանայից և Քաղ. խորհրդոց որ եկեղեցին սրբու-թիւնը պահպանեն և չթոյլատրեն թա-տերավայր ընելու քաղաքական — կուսակցական հարցերու։

7.— Ժողովը դարձեալ տեղեկա-նալով որ արուարձաններու և Քեմօ-րէյից եկեղեցւոց սմանց մէջ լուր օրեր առաւօտ և երեկոյ ժամերգութիւնք կանոնաւորապէս չեն կատարուեր, ո-րոշեց չրջաբերականաւ յանձնարարել քահանայից որպէսզի անխափան ժա-մերգութիւնք առաւօտ և երեկոյ կա-տարեն, հակառակ պարագային չծանր պատասխանատուութեան ենթարկը-ուին։

Պ. ՏԻՐԱՆ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆԻ ՇԱՀԵԿԱՆ ՄԷԿ ՅՕԴՈՒԱԾԸ

Պելճիքական «Վոքատրի Պէլժ» հանդէսին, որ դիւանագիտական բար-ձր չրջանակներու մէջ մուտ գտած կարեւոր թերթ մըն է, փետր. 1ի 3րդ թիւին մէջ հաճոյքով կարդացինք Պ. Տիրան Նորատուենկեանի չատ չահե-կան և հակիրճ մէկ ուսումնասիրու-թիւնը կիլիկիոյ մասին։ Պր. Տիրան Նորատուենկեան, որքան բազմա-կողմանիզգաստիարակութիւն ստացած, նոյնքան առողջ ըմբռնում և դատողու-թիւն ունեցող անձ մըն է։

Կը ցաւինք միայն որ մեր ծաւա-լը պզտիկ ըլլալուն պիտի չկրնա՛ք այս ուսումնասիրութիւնը ամբողջու-թեամբ ներկայացնել մեր ընթերցող-ներուն։

Կիլիկիան պատմական կերպով ներկայացնելէ ետք, տաղանդաւոր յօդ-ուածագիրը կը նկարագրէ զինադա-դարի չորդող վերլին երկու տար-ուան իրագործութիւնները, կ՚ըսէ թէ ի՛նչպէս 916ին կազմուած արեւելեան լէգէոնի հայկական վաչտերը դրաւե-ցին Կիլիկիան, և ի՛նչպէս տարագիր Հայ Ժողովուրդը փուքաց հոն 90 հա-զարի բնակչութիւն մը կազմելով միայն Ատանա քաղաքին մէջ, ուր անցողի բնակչութիւնը 100 հազար է։

«Նախապէս հարուստ այս ընտա-նիքները, կը գրէ Պ. Նորատուենկեան, որոնք այսօր կը կարօտին օգնութեան, միևնոյն տառապանքի մէջ իրարու հետ մեծցած են և անխախտ հաւատք մը ունին ապագայի վրայ, իրենց յոյ-սը Ֆրանսայի, դաշնակիցներու և այն անձին վրայ է, որ տարիներէ ի վեր պաշտօնապէս կը ներկայացնէ համա-ձայնական պետութեանց մօտ Քրքահա-յոց դատը։

«Պօղոս փաշա Նուպար պէտք չու-նի սովորական գովեստներու, որոնց-մէ հաճոյք կրնան զգալ թերեւս միչա-

կուսակցական հատուածական ոգին մինչեւ մոլեռանդութեան տարին, և ազգին մէջ ու «երբեմն ալ ազգին դէմ» նոր բաժանումներ ստեղծելէն, բայց դէմ դիտցան իրենց մոլեռան-դութենէն մղուած, «կուսակցական համոյնքներ» ու խմբաւորումներ ձե-ւացնել իրենց չուրջը,այդ զոհաբե-րութեան համար։

Երբ այս գործունէութիւնը,նոյնիսկ իր սխալ ուղղութիւններով բազդա-տութեան կը դնենք ազ-կուսակցական տարրին անտարբերութեանը հետ, ինքզինքիս հարկադրուած կըզգանք մեր ազգային ներքին կեանքի քա-քայման գործին մէջ պատասխանա-տուութեան ամենամեծ բաժինը բեռ-ցընել ոչ-կուսակցական հատուածի ուսին։

կութիւնները։ Իր այնքան կնճռոտ պաշտօնը կը պահանջէ միչա կորով, յաճախ կչիռ, և միչտ «թաքթ» ու ա-չալրկութիւն։ Նուպարի քով այս յատկութիւնները ներդաշնակուած են։ Իրականութեանց և կարելիութիւննե-րու մտահոգութիւնները միայն ունե-նալով՝ այս մեծ Աչխատաւորը իր գոր-ծին նուիրուած է գովելի անշահախնդ-րութեամբ և քաչախիրտ յարատեւու-թեամբ մը։ Եւ որքան արտաճմլիկ է ալսօր հաստատելը թէ՝ հակառակ քուրքի թէ Ռուսիոյ ազատական թէ ռամկավար հայերուն ըրած չանքերուն և զոհողութեանց, կարելի չեզաւ հաս-տատել նուիրական և այնքան հարկա-ւոր միութիւնը այն ազգակոծ անհա-րտողներու հետ, որոնք երկու տարի է ի վեր իչխանութիւնը իրենց ձեռքը ունէին կովկասի մէջ հաստատուած ե-րեւանի հանրապետութեան մէջ։ Որով-հետեւ, եթէ այս երկրին արդի կառա-վարութիւնը պոլշեվիկ է անկէ առաջ-ւանը, «դաշնակցութիւն» կոչուած յե-ղափոխական ձայրայեղներէ կազմը-ւած, աւելին չէր արժէր։ Արկածա-խնդիրներու, ոլոր մոլոր ճամբաներէ հաւաք մարգոց այս ժողովածոն, ազ-գաքատ միտքով, ատկային մաքի մչտա-յոյզ զառանցանքներով, ոչ իսկ իրենց սեփական չահերը իդէալի զոհող մտա-ւորականներու տրդարացումը ունէին։ Այս յեղափոխականները չնպաստաւորէն ծառայեցին միայն իրենց քմահաճոյք-ներուն։

Այն իչխանութիւնը որ ունէին, այնքան գրաւիչ էր իր տուած վա-յելքներուն գրանպանութեամբը, որ անոնց ամբողջ քաղաքականու-թիւնը ստորագրաւուած էր իրենց իչ-խանութիւնը երկարատեւ ընելու մը-տահոգութեան։ Ինքնագլուխ գոր-ծունէութիւն, անմիտքանութիւն, ան-իչխանութիւն, անհեռատեսութիւն և քշնամական ոգին երկիրը առաջնոր-դեցին կործանումի, չենք ուզեր այս մասին երկար խօսիլ հասկցողին հա-մար այսքանը բաւական է։»

Շարունակելով Պ. Տիրան Նորա-տուենկեան, կըսէ թէ թէև 1918ի կրէյս Գամպօն համաձայնութիւնը կի-լիկիան կուտայ Ֆրանսայի, սակայն Սեվրի դաշնագիրը զայն կը վերա-դարձնէ Թուրքիոյ։ Երբ Սեվրի գաշ-նագիրը կրկին սեղանի վրայ կուգայ պէտք է նկատի ունենալ կիլիկիոյ հայ թէ թուրք ամբողջ բնակչութեան փափաքը որ է խազագութեամբ ապ-րիլ Ֆրանսայի հովանիին տակ, աք-դար և քաղաքակիրթ վարչութեամբ մը, որ կարենայ թէ իրթիհատի և թէ Դաշնակցութեան մանկլձնները ի գերեւ հանելու,

(Ապագ)

Ազգային Անցուդարձ

Կիրն. Ժողովը որ գումարուած է չորեքշաբթի օր, նախագահութեամբ Առաջնորդ Ս.ի հետեւեալ որոշումները առած է.

1. Ազգ. կեդր. վարչ. կրօն. Ժո-ղով. 1921 փետր. 4 թուակիր պաշ-տօնագրով Առաջնորդարանիս կը յանձնարարէր Գ. կարապետ Գէրպէր-եանի և կնոջը Տիկ. Թագուհի Մար-ութեանի պարենագինի խնդրոյն կարգադրութիւնը, Ժողովը նկատելով որ կնոջ նիւթական վիճակին ապա-հովուած ըլլալը պատուաւոր վկա-յեալով հաստատուած է և համոզուած ըլլալով որ ատոնց երկոքին բնաւո-րութեանց և բարուց դժնդակութեան

ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ